

Ambitieuze visie op de veiligheid van Chemelot en zijn omgeving

Het collectief van bedrijven op Chemelot heeft grote ambities voor groei en duurzaamheid van het industriecomplex. Daarbij past een hoge veiligheidsambitie. Ook heeft het bevoegd gezag (de provincie Limburg) een ambitieuze en uitgewerkte visie nodig om de veiligheid op en in de omgeving van Chemelot te borgen en te bevorderen.

De op Chemelot aanwezige aanpak om procesveiligheidsrisico's te beheersen is nu vooral reactief en gericht op naleving van regels. Hierin is winst te boeken door de aanwezige samenwerking van partijen op Chemelot ook in te zetten om de beheersing van procesveiligheid van de chemische installaties te verbeteren. De vier zware ongevallen in 2016 en de voorvallen in 2015 op Chemelot onderstrepen de noodzaak van een proactieve en ambitieuze veiligheidsaanpak.

De Onderzoeksraad komt hiermee tot de volgende aanbevelingen:

Aan de Brzo-bedrijven op Chemelot, Chemelot Site Permit B.V en de Stichting Chemelot

1. Formuleer ambitieuze veiligheidsdoelstellingen voor het industriecomplex Chemelot en maak deze integraal onderdeel van de *Visie Chemelot 2025*. Die doelstellingen gaan verder dan het streven naar naleving van wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid en moeten in lijn zijn met de ambitie om de meest duurzame chemiesite van West-Europa te worden.
2. Implementeer een veiligheidsaanpak om invulling te geven aan de veiligheidsambities van Chemelot als geheel. Deze aanpak moet leiden tot een praktische uitwerking om proactief de gedeelde, onderlinge en gezamenlijke veiligheidsrisico's op Chemelot te identificeren, te evalueren en zoveel mogelijk te verkleinen. Het resultaat van deze veiligheidsaanpak dient in ieder geval te zijn dat:
 - De risico's die samenhangen met verouderde ontwerpen van chemische installaties worden beoordeeld en dat wordt nagegaan hoe de procesveiligheid kan worden verbeterd door de installaties aan te passen aan de actuele stand van de techniek en met behulp van de nieuwste kennis te innoveren.
 - Het lerend vermogen op het gebied van procesveiligheid wordt verbeterd door een Chemelot-brede, systematische benadering van ongevalsanalyse, ongevalsrapportage en opvolging van aanbevelingen, en door evaluatie van het lerend vermogen op het gebied van procesveiligheid op Chemelot.
3. Versterk de aansturing van Chemelot door het toevoegen van een kritische en onafhankelijke vorm van *checks and balances* aan het bestuur van Chemelot, met als doel om de samenwerkende partijen op Chemelot scherp houden op het daadwerkelijk realiseren van de ambitieuze veiligheidsdoelstellingen.

Aan de directie en aandeelhouders van Brightlands Chemelot Campus en Chemelot Site Permit B.V.

4. Implementeer een expliciet en navolgbaar proces voor de afweging tussen het belang van uitbreiding of aanpassing van niet-industriële activiteiten op Chemelot (met name op de Chemelot Campus) en de veiligheidsrisico's voor de mensen die er aanwezig zijn. Zorg hierbij ook voor dat de synergie met de activiteiten op het Industrial Park wordt versterkt zodat de gekozen locatie van de Campus op het industriecomplex functioneel is en vanuit veiligheidsperspectief verantwoord kan worden.

Aan Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg

5. Formuleer in samenwerking met de omliggende gemeenten een ambitieuze en uitgewerkte visie om de veiligheid op Chemelot en voor de omgeving te bevorderen. Deze visie moet ook als leidraad dienen voor de uitvoering van de ruimtelijke ordening door de omliggende gemeenten. Als uitgangspunt hierbij geldt het streven naar een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau dat verder gaat dan de wettelijke normen voor veiligheid. Zorg ervoor dat de geformuleerde veiligheidsambities leidend zijn in alle rollen die de provincie vervult ten aanzien van Chemelot. Besteed in de visie in ieder geval specifiek aandacht aan:
 - Het aantoonbaar maken door de Brzo-bedrijven dat zij de gezamenlijke veiligheidsrisico's van de chemische procesinstallaties beheersen. Zowel de individuele bedrijven op Chemelot als CSP moeten hierop kunnen worden aangesproken.
 - De criteria voor veiligheid die worden gehanteerd om te toetsen welke (niet-industriële) activiteiten worden toegestaan zowel op Chemelot (met name op de Chemelot Campus) als in de directe omgeving. Streef hierbij naar om de aanwezigheid van mensen zoveel mogelijk te beperken en maak de verdere ontwikkeling van Chemelot afhankelijk van de mate waarin aan de verhoogde veiligheidsambities inhoud wordt gegeven.

Algemene lessen voor het Brzo-toezicht

Het onderzoek naar de veiligheid op Chemelot levert ook algemene lessen op voor het Brzo-toezicht. Zo is geconstateerd dat in het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor industriecomplexen met meerdere (Brzo-)bedrijven onder één omgevingsvergunning niet is voorzien in expliciet toezicht op de beheersing van onderlinge risico's, in het bijzonder die van procesinstallaties bij Brzo-bedrijven richting niet-industriële activiteiten. Verder moet de bestaande aandacht voor de risico's van veroudering (*ageing*) van installaties in de chemische industrie worden uitgebreid met extra aandacht voor implementatie van actuele stand van de techniek.

Dit resulteert in de volgende aanbevelingen:

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat

6. Zorg voor instrumentarium om via vergunningverlening, toezicht en handhaving te sturen op het beperken van onderlinge risico's bij activiteiten binnen multi-user industriecomplexen zoals Chemelot. Het gaat daarbij in ieder geval om:
 - De beheersing van risico's op domino-effecten tussen bedrijven op een vergelijkbare wijze als tussen individuele Brzo-bedrijven.
 - Het beperken van activiteiten binnen multi-user industriecomplexen, die niet noodzakelijkerwijs daar hoeven plaats te vinden.

Aan de deelnemers van het samenwerkingsprogramma Brzo+

7. Bevorder dat toezichthouders in de Brzo-inspecties binnen het thema *ageing* expliciet aandacht geven aan de risico's van verouderde ontwerpen van installaties. Denk hierbij aan het laten identificeren door Brzo-bedrijven van deze risico's en een stappenplan om bestaande installaties te innoveren op het gebied van procesveiligheid met behulp van de laatste stand van de techniek.